

4036739 PHPH/M: สาขาวิชาเอก: บริหารสาธารณสุข; วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : การบริหาร/ภาวะผู้นำ/หัวหน้าสถานีนามัย/ การป้องกันและควบคุมโรค/ โรคอุจจาระร่วง

อรรพรา ภูมิศรีแก้ว: การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานและภาวะผู้นำของหัวหน้าสถานีนามัยในการป้องกันและควบคุมโรคอุจจาระร่วง เขต 6 (A COMPARATIVE STUDY OF MANAGEMENT AND LEADERSHIP OF HEALTH CENTER HEAD ON DIARRHEA PREVENTION AND CONTROL IN REGION 6). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ดร.นวรรตน์ สุวรรณห้อง, ศส.ม. (การแพทย์) พบ.ค., ผศ. จวีวรรณ บุญสุยา, พบ.ม. (สถิติประยุกต์, เกียรตินิยมดีมาก), M.S.P.H (Bios), นายแพทย์อากาศ ชูปัญญา, พ.บ., M.P.H.M. 107 หน้า. ISBN 974-662-661-2

โรคอุจจาระร่วง เป็นโรคที่มีอุบัติการณ์สูง และมีอัตราการตายเป็นอันดับสองในกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศ ถึงแม้ว่าจะดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ยังมีความแตกต่างกัน การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานและภาวะผู้นำของหัวหน้าสถานีนามัยในการป้องกันและควบคุมโรคอุจจาระร่วงเขต 6 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานและภาวะผู้นำระหว่างตำบลที่มีอัตราป่วยต่ำและตำบลที่มีอัตราป่วยสูง การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าสถานีนามัย ในตำบลที่มีอัตราป่วยต่ำและตำบลที่มีอัตราป่วยสูง ของเขต 6 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ลักษณะส่วนบุคคล ประเมินการบริหารงาน และภาวะผู้นำ ตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 433 คน ระหว่างวันที่ 18 มกราคม ถึง 28 มีนาคม 2542 ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.66

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปีสถานภาพสมรสคู่ใกล้เคียงกัน จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีนามัย 1-10 ปีเคยได้รับการอบรมด้านการบริหารใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรหัวหน้าสถานีนามัย ระดับการบริหารงานโดยภาพรวม ทั้งสองกลุ่ม อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 40.4 และ 46.9 ตามลำดับ) ด้านการอำนวยความสะดวกและการประสานงานของตำบลที่มีอัตราสูง อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงสูงกว่าตำบลที่มีอัตราป่วยต่ำ (ร้อยละ 62.1, 46.0 และ 56.5, 49.1 ตามลำดับ) การวางแผนของตำบลที่มีอัตราป่วยต่ำ อยู่ในเกณฑ์ดีมากสูงกว่าตำบลที่มีอัตราป่วยสูง (ร้อยละ 52.2 และ 44.1 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโดยรวมของทั้งสองกลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านการอำนวยความสะดวกและการประสานงานพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) การวางแผน การจัดองค์กร การจัดการเจ้าหน้าที่ การรายงาน และการงบประมาณ ไม่มีความแตกต่างกัน ระดับพฤติกรรมผู้นำโดยภาพรวมของทั้งสองกลุ่ม พบว่า อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 42.9 และ 47.6 ตามลำดับ) พฤติกรรมผู้นำแบบเน้นคน และพฤติกรรมผู้นำแบบเน้นงาน อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงที่ใกล้เคียงกัน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำโดยรวม พฤติกรรมผู้นำแบบเน้นคน และพฤติกรรมผู้นำแบบเน้นงาน ของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน จึงควรมีการสนับสนุนให้หัวหน้าสถานีนามัยมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการจัดการเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ และส่งเสริมให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีขึ้นไป นอกจากนี้ควรมีการอบรมเพิ่มเติมในด้านการบริหารโดยเฉพาะหลักสูตรผู้บริหารระดับต้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและคงไว้ซึ่งทักษะความรู้ความสามารถด้านการบริหารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานในการป้องกันและควบคุมโรคอุจจาระร่วง มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น